

2

קל' א מ"י פ"ד מהל'
מקואות הלכה ו'
סמך ע"ן רמח ע"ש
י"ד סימן ר"א סעיף כד:
קל' ב מ"י פ"ה מהל'
א"י ס"ר ב"ה
הלכה פו:

ירושלמי ראשונה ושניה יש לכן כו'. פר"ח ראשונה ירושה אברהם יצחק ויעקב שניה ירושה יהושע ומשם ואילך קדשה לעולם ולא יתכן לפרש כן דבסוף פרק יולא דופן (מה דף מו. ושם) מפליג רבי יוסי בין תרומה לחלה וא"כ קדושה שניה היא קדושה עזרא דבקדושה עזרא שייך לחלק בין תרומה לחלה משום דגבי חלה כתיב בצואכם וכי אסקינהו עזרא לאו כולה סלוק עוד שאל ה"ר שמואל מאג"ב את ר"י דהכא קאי ר' יוחנן כר' יוסי דירושלמי ראשונה ושניה יש להם דקדושה ראשונה לא קדשה לעתיד לבא ובפרק השוחט והמעלה (זכחים דף קז:) קאמר הש"ס לר' יוחנן דקדשה לעתיד להשיב ר"י דלמעשרות ודאי לא קדשה הארץ לעתיד אבל קדושת ירושלים והבית. קדשה שקדושת מחינות קיימא כל שעה מאשר לו חומה דרש' במגילה (דף י"ז ושם) אע"פ שאין לו עכשיו והיה לו קודם לכן אי נמי קדושת ירושלים משום דאיקרי נחלה אין לה הפסק א"כ משום דכתיב (תהלים קלב) זאת מנוחתי עדי עד ואח"כ שפיר דבפ"ק דמגילה (דף י.) בעי למימר דקסבר רבי אליעזר קדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד ורבי יהושע אית ליה התם בהדיא הכי (א) בריש ב"ה (דף ד.) אית להו דליטרא קליעות בטלה ואם כן סברי דתרומה בזמן הזה דרבנן ובטלה קדושת הארץ

תוספות ישנים

(א) ע"י"מ דהא דקאמר בהם קדושה ראשונה קדשה לעתיד לבא לאו דוקא אלא ר"ל קדושה שניה וכו' יוסי דהכא דתני פ"ד עולם וסבר פרומה בזמן הזה מן הסבור ומ"מ קרי לה ראשונה אע"פ דמייירי בקדושה שקדשה עזרא לפי שהיא ראשונה לנו: (ב) ותימא דהא לא אמרינן קמא קמא כתיב רק עד ששים תדע דא"כ אם יערה אדם כל היום חלב בקדשה לא יאסור וי"ל דהכא לא הוי רק מדרבנן שהרי אין כאן שיעור לאסור שאפילו כי נתן סאה ונטל סאה עד רובו א"כ סבל הסעמים שנטל הסאה מן המקוה שלא יתערב בהם מעט ממי פירות אשר נתן בתוך המקוה וא"כ אפילו יתר ממנו היה לנו להכשיר אף עד יתר מרובו יש בתוך המקוה יתר מרובו ממנו גמורים ואפ"ה (א) גזור רבנן לפי שהוא נראה כרובו ומש"ה (א) לא שרינן יותר מרובו אלא מדרבנן בעי רבייה: אלא מאי נישא דיעבד ותימא דאמרינן לא אמרינן שויעלו בשואין להאכילו בתרומה דרבנן אם כן כלאו כמו שאנו אומרים שאוכלת אשתו כשכיל קדושין בתרומה דרבנן והלא כיון דספיקא הוא ה"ל לנו לומר זה כזה וי"ל דלא דמי דהא אם נהשכו כזכר אין תקנה בדבר דהו"מ ר"ה הוי דחייבין עליו סקילה אבל אם אנו אומרים שהוא כ"י ש"ל לאכול בתרומה דרבנן ונחשב אותו כקדשה יש חשש ליסור בדבר דא"כ לא יתחייב סקילה כוכר:

(א) נראה דנ"ל ומש"ה לא שרינן רק עד רובו אלא דגם דרבנן דעי רבייה:

ואחא אמינא לרבי יוסי. דהא מתני' ר' יוסי קאמר לה אנדרוגיטום כהן וכו' ולדידה אמינא אף מאכילה בחזה ושוק דהא תרומה נמי לר' יוסי דאורייתא היא אף בזמן הזה: ירושה ראשונה. בימי יהושע הו"א ירושה וכן שניה דבימי עזרא דכשגלו גלות ראשונה בטלה קדושת תורה אור הארץ: שלישים אין להם. כלומר לא

ואנא דאמרי כרבי יוסי דתניא* בסדר עולם אשר ירשו אבותיך וירשתה ירושה ראשונה: וישנה יש להן ושלשית אין להן וא"ר יוחנן מאן תנא סדר עולם רבי יוסי וסבר רבי יוחנן בדרבנן לא בעינן רבויא והא תנן** מקוה שיש בו ארבעים סאה מכוונות נתן סאה ונטל סאה כשר וא"ר יהודה בר שילא אמר ר' אסי א"ר יוחנן עד רובו מאי לאו דנשתייר רובו לא דלא נשקול רובו ואיבעית אימא שאני הבא דאיכא למימר שאני אומר* תנן אנדרוגיטום נישא תני אם נישא והא נישא קתני ולימעימך מאי אבל לא נישא אלא מאי נישא דיעבד נישא נמי דיעבד אמרי לא נישא לבתחלה משמע אבל לא נישא דיעבד נמי לא והא מדקתני סיפא רבי אליעזר אומר אנדרוגיטום חייבין עליו סקילה כוכר מכלל דת"ק ספיקי מספקא ליה בין למר בין למר מפשט פשיטא ליה איכא בינייהו סקילה משני מקומות דמר סבר חייבין עליו סקילה משני מקומות ומר סבר כ"כ אמר רב ליתא

בכשרות: דלא נשקול רובא. אבל עד פלגא שפיר דמי: ואיבעית אימא. לעולם בעינן רבויא דרבנן והאי דקאמר אע"פ שלא רבו חולין משום דתלינן אשאי אומר חולין לתוך חולין נפלו ואין כאן ליסור אבל הכא ליכא למימר שאני אומר כה"ג דהא מיהא מיד מכללי וליכא למימר חזר ונטלה: תנן אנדרוגיטום נושא לבתחלה. אלמא זכר מעליא הוא וקשיא לריש לקיש דאמר אין מאכיל בחזה ושוק: תני אם נשא נשוי. דבעינן גיטא מיניה משום ספק זכר ולעולם ספיקא הוא: מאי אכל לא נישא. (א) משמע דיעבד: ה"ג נושא נמי דיעבד אמרי לא נושא לבתחלה אבל לא נישא דיעבד נמי לא. ולעולם קשה ליה לר"ל ודייקא כר' יוחנן: ומוחזי' לר' יוחנן והא מדקתני סיפא כו': משני מקומות. אפי' בנקבותו וטעמא מפרש לקמן מקרא בשמעתין: ור"ל סבר כוכר. במקום זכרות אין במקום נקבות לא: ליתא

ואחא אמינא לרבי יוסי. דהא מתני' ר' יוסי קאמר לה אנדרוגיטום כהן וכו' ולדידה אמינא אף מאכילה בחזה ושוק דהא תרומה נמי לר' יוסי דאורייתא היא אף בזמן הזה: ירושה ראשונה. בימי יהושע הו"א ירושה וכן שניה דבימי עזרא דכשגלו גלות ראשונה בטלה קדושת תורה אור הארץ: שלישים אין להם. כלומר לא צ"ל נראה דהכי. יצ"ץ

בכירה

ד"ה מו:
זכחים כג. מקואות
פ"ז מ"ב

נפיל פה.

הגהות הב"ח
(ה) רש"י ד"ה מאי אכל
וכו' דמשמע: (ב) חוס'
ד"ה ירושה וכו' דמדרש
רוח איכא לאוקמי:

גליון הש"ס
רש"י ד"ה נתן סאה
וכו' ומי פירות וכו'. ע"י
זכחים דף ע"ב ע"כ ע"כ
דלי ש"ס כו' יין וכו':

צ"ל נראה דהכי. יצ"ץ

[אלא כ"ל ופי' כפופ
ע"ז ע"כ ד"ס דזקא וק"ל]

ממלא בכתף ונותן בעליון עד שירדו לתחתון מ' סאה [ק] ועל כרחק לרד' ליתן בו יותן
מארבעים סאה אלמא שאני נפסל [אפי'] אם רבו האצובין על הכשרים. ועוד תנן בפרק שביעי
כפל לתוכו יין או מוהל וסיה מראיו פסול כיצד יעשה ימתין עד שירדו גשמים ויחזרו מראיהו
למראה מים. ואם יש בו ארבעים סאה ממלא בכתף ונותן לתוכו עד שיחזרו מראיהו למראה
מים ותניא נמי בהוספתא בפרק ב' דמקואות שתי מקואות אחד יש בו ארבעים סאה ואחד אין
בו [ר] ונפלו שלשה לוגין מים שאובין לאחד מהן אני אומר לתוך של ארבעים נפלו וכן מוכיחות
כמה משניות במסכת מקואות ואין לרד' להביא כולם דאף בלא רחייא סבירא הוא [ש] דהא
בהשקא נעשו זרועין להטיר טעומאחא והוא הדין להטביל בהן. והא דמיייתי בפרק הערל
(דף פג.) מקוה שיש בו ארבעים סאה נתן סאה ונטל סאה כשר [ח] עד רובו אבל טפי מרובו
לא ר"ת ז"ל מוקי לה במי פירות ואמי פירות הני לה בפרק שביעי דמקואות. דקתני התם
אבל שאר משקין ומי פירות ט' פעמים מעלין פעמים אין מעלין. כיצד מקוה שיש בו
ארבעים סאה חסר אחת נפל מהן סאה לתוכן לא העלוהו היו בו ארבעים סאה נתן סאה
ונטל סאה כשר והוא מפרש בפרק הערל דווקא עד רובו אבל במים שאובין אינו נפסל
לעולם. והרמב"ם ז"ל כתב (פ"ד מהלכות מקואות) מקוה שיש בו ארבעים סאה מים שאינן
שואבין ושאינו צד ושפך לתוכן כל היום כולו הרי זה כשר מקוה שיש בו ארבעים סאה מכוונת
ונתן לתוכו סאה מים שאובין ואח"כ נטל ממנו סאה ה"ז כשר וכן עתה סאה ונטל סאה והוא
כשר עד רובו ודבריו תמוהין מתחלה כתב כיון דיש בו ארבעים סאה ממלא בכתף ושופך כל
היום אע"פ שרביין עליו מים שאובין כשר ולמה יפסל בנתן סאה ונטל סאה ביחוד מרובו ואין
לומר דהא דמכשר ברישא משום דיש במקוה מ' סאה מים כשרים הלכך אינו נפסל ברביית
מים פסולין אבל בטתן סאה ונטל סאה שלא נשארו במקוה מ' סאה מים כשרין ואי אפשר
שלא יטול גם מן הכשרין הלכך אינו כשר אלא עד רובו [א] דהא חירו גופיה כתב מקוה
העליון שיש בו מ' סאה מים כשרים והיה ממלא בכלי ונותן לתוכו עד שירדו המים וירדו
לתחתון מ' סאה הרי התחתון כשר וגם העליון הוא כשר [ב] אע"פ שבכל אחד מהן רוב מים
שואבין ואין בשניהם אלא מ' סאה מים כשרין אלא ודאי הריא דנתן סאה ונטל סאה במי
פירות איירי כמו שפירש ר"ת ז"ל והתמירו חכמים במי פירות דלא חוו לעצילה כלל דמקוה
מים כתיב הלכך פסלי ברובא. נחזור לפירוש המשנה שזה למקוה לטיר באשבורן כיון דרבו
מים שאובין אינו מטהר בזחילה. ולמענין לטיר בכל שהוא ולא בעי מ' סאה כמקוה.
ואע"פ דבטלו רביעית דמקוה להטביל בו כלים. (טו) [ג] רביעית דמענין לא בטלו. והכי
נמי תניא תלמוד לומר אך מעיין מעיין מטהר בכל שהוא והמקוה במ' סאה (יז) [ד] ואסמכתא
בעלמא הוא. דכ"ג במקוה ברביעית להטביל בו כלים. אלא משום דתקון רבנן מ' סאה
נקטיה. ואפי' הכי קתני ומענין בכל שהוא. והא דתנן דמענין מטהר בכל שהוא והמקוה במ'
והייט אפילו אחר שבטלו רביעית של מקוה דפרישית. אומר ר"י דהייט דוקא לעצילה כלים
אבל לעצילה אדם בעיין ארבעים סאה ראונו לומר אפילו בקטן [ה] שכל גופו עולה בהן ומציא

רש"י ור"י ימתין עד שירדו גשמים. דלמלאות בכתף א"א דבחסר עסקינן דנפסל בשלשה לוגין: **נחן** סאה וסאה
הא חסר ליה מקום שהכאה הווא חין משלימתו שאין ראוי למקום אפי' כשר דמיא יכזו לגביה בטל
מקום חסר דמשקן הללו חין משלימין את המקום: **פעמים** מעין. כדמפרש בשם ד' ארבעים סאה מים
את המקום ולא נהסר ממנו כי אם אחד ממ' ואחד לפי חשבון: **פעמים** חין משלימין את המקום שיש בו
אבל כפעמים מעילין חין שאר המקום חטוקין מן המים דמקום שיש בו מ' סאה שלמים נתן סאה מים שאזינן ונטל כ
ולא חשבין כמחורב ונשעין מ' סאה חטוקין אחד: **ב** הין. י"ב לוגין: **פוסלין**. אם נפלו לתוך קודם שישלש
אלא לזון תורה אלא כך ששעה מפי שמעיה ואבטליון ורבותי. מפרשין [בשולן] מזה רבינו ולזי מגמגם שהרי
שלא ימנע אדם עשמו מביט המדרש שאין כך רוממות פחותה מגרדי שאין מעמידין ממנו לא כיצ' ולא מלך דלמרימי
לוגין מים שאזינן פוסלין את המקום אפי' חין משלימין את המקום חטוקין מן המים דמקום שיש בו מ' סאה שלמים
המקום בארבעה ותשעה לוגין חין פוסלין את המקום אפי' חין משלימין את המקום חטוקין מן המים דמקום שיש בו מ' סאה
חזי' הו' א"א לאחיו ממחני' דכח ולימא דרבנן הו' אלא יחא ליה לאחיו בייחא לפי חסר כה שם התנא וג'
נחשנין כשאזינן כל זמן שלא העלו לגמרי מן המים: **פירור**. המקום: **שיש** בו מ' סאה. מלמד מים שבארץ
מן הטבילה שחטט שערות לתוך המקום הראשון מ' סאה לפי חסר טבילתו: **פסול**. דמקום חסר מים חטוקין
אלא אדרבה מעטרפין להשלימו דמ' סאה כדאשכחן דר"פ גדיעין ובספ' דתמיהא ח' הו' רבלין ונוגעת במים אף
אותן לאדי המזהב פקדן שני דתמיד ולא תלב טעמן מ' המים אלא בתוך המים סלקו לצד אחד אבל אם תלבו מן
כל מים שנעלמו פוסלין אותו: **ב** בטיט' שהמים נפים על גביו. מעבדין לר' יושע ור"א חין מש

דברי חמודות

והיונו נמי דמתן צ"ה דמס' מקואות מעיין שהיה מושך כנלל בו' ואכתבנה דל"ה : [ק] ואלך כדלן
לימן בו יוסר מנ' סאה. וכ"כ הסוס' דצ"ב דף ק"ו ונראה דעמקא משום דל"ה לנלמס שיהא ארבעי'
סאה שאס מנלמס אינו יכול למקור עליו דשמה אינו מ' סאה : [ר] ונפל לו' לוגין . ומסממא ה"ה
ביותר אלא דנקט שיפור הפוסל : [ש] דהא דהשקט נעשו זרועים בו' . כדמתן צ"ב דריש
[ת] דה"א כשר ומפרש ז' רובו : [א] דהא איורו כתב המקור העליון וכו' . הב"י סי' ר"א כתב דלפ"ש
לומר שטעמו של הסממ"ס על דה"א דה"א איורו כתב המקור העליון ויבואו להשכיב בטולם שארבעי' עליו
רוב או חצי הכי מיחיו להו לאינטי שיעלו הכשרים ונכנסו תחתיו השאריון ויבואו להשכיב בטולם שארבעי' עליו
לגמרי ולפיכך גזרו בו מפני מראית העין אבל כהנך דמקור העליון ומקור התחתון כיון דלא נעלו בו
ליכא למישש למראית העין וכבר הוכיז חילוק זה הרמב"ן צ"ה המוכר את הבית עכ"ל : [ב] אע"פ שכתב
אחד מהן גרסי' . ומיהו מסממא קאמר שיהי כבר אפשר שבאחד מן הרוב אלא לפי שכבר נבחר לעיני
דל"ה לנלמס ושל כדמתן ממלך יוסר מארבעים סאה ומכיון שיש כאן רוב שארבעים מסממא הוא בשניהם
בכל אחד הכוב : [ג] רביעית דמעין לא בתלו' וכ"כ הסוס' צ"ה מעין דף ל"ה וכתבו עוד דהא דלל
מני להו הכי כדדי רביעיות דליכא למימר דה"ס בפחות מרביעיות קני במעין ע"כ ובפ"ה הר"ס כתבו
כ"ס דמעין לא בטלו ופי' דל"ה סקיף י"א שכן נראה ג"כ מתשובת רבינו דס"ל דכל שהוא ממש
במעין ומיהו מסקיף מ"ז יתבאר דמ"ה שיפור גוף הנעכל דפי' : [ד] ואסמכתא בעלמא הוא . ולפי
הר"ס דקובי' דשארית ברובא מדאורייתא הוי אסמכתא לעינין ארבעים סאה : [ה] שכל גופו עולה בהן
בפחות מנ' סאה : [ו] רק שיהא כל גופו עולה בהן בנצח אחת . ואפי"ה דסקור דה לעיל אדאמרי' בנ
מקור מיהו כל גופו עולה בהן שיעור שיהא אחת על אחת כתב הראב"ד בס' צעלי הפסע דה"ה
מקור דמכיו את כל בשור אבל במים חיים לא דמכיו בני ז' ורחץ בשור במים חיים ולא כמכיו כל בשור
הלכך כל היכא דמכיו בהו בנצח אחת עלתה לו ענינה עכ"ל : [ז] ונראה דדבר ר"י כי אין להשיב
דאיה שדביר . ולי ראייה יוסר ברובא דמכיו דל"ה ומייתא ה"ה רבינו קאמר סי' ק"י ג"כ שכתב וכו' אדכרי
ואזכר כדכתבין כן בחס' י"ב פס"ד : [ח] דלא פלוג באלס בו' . וכבר כתבתי לעיל בה דאיה הראב"ד
[ט] שחייב' אדם לומר כל רבו . פס"ה כלומר ה"ן אינו ל' משנה בו' ולבי מנמנם בו' והרמב"ם ז'
גורם א"ן בנצ"ף ופי' שרבותיו שהיו גרים מפני בלח הורגנו להוציא ה"ה"ן מפיסם ה"ו מתלויים אור
בנצ"ף ואף הלל היה אומר א"ן בלשון רבותיו וז"ל הראב"ד עממא דהלל כי ה"ה"ן היא המדה הגדולה שלמה
חורה בלח כדמכיו ושמן זית ה"ן הלכך היא חשובה לפסול את המקור ואפי"ה שגמרו דמורה
הקטנות מנחת כיון דמיה שארבעים לפסול את המקור מדרכנו ה"ן אזלינן בזה המדה הגדולה המפורס
במורה והאי דלא בדיקין ה"ן כפוליה גמרא והל"ל ג' קבין דקול' ה"ן מתיכר לוגין אלא שח
אדם לומר בלשון רבו והטעם לדברי רבו שרליה לגלות כי מפני ה"ה"ן היא המדה הגדולה הנזכרת במורה
היא המעולה לפסול את המקור בשאריון ואידך לא . שמאי אומר תשעס קבין קסבר כיון דמ' קבין
דאיה לעבילת בעלי קרי ובהם יש להשיב כדי להשתמך כל גופו [א] פחות מאלן הלכך הם משויב
לפסול את המקור בשאריון דשיעור ענינה פוסל ענינה בזיר מהכי לא וחקמיה אומרים ג' לוגין .
עממיהו דרכנן כיון שכן נחמיה לשיעור נכדי קרננות כזור שארבעים סאה לפסול ואפי"ה שגמרו דמורה
לוגין חשוב נכסבי כזור לעינין ז' מני חשוב ופסיל ליה ושלשית ה"ה"ן כיון דלשעתן דרביעיות ה"ה"ן דהוא
במאמרו במורה הם נלמס את מיד בלמוד הוא לא למנחת כזור ח"ה הם לשמן בלכד הוא שהרי א"ן
הנמנה הבאה בפני עממא אבל מדה ג' לוגין ה"ה"ן היא מדה דמקואות הסומה בו' . ולמתן צ"ה : [י] ככתב ר'
לעיל שסע אחר לשיעור ג' לוגין : [י] בדרבנן צ"ה דמקואות הסומה בו' . ולמתן צ"ה : [י] ככתב ר'

[illegible][illegible]

להרמז"ן סימן רנ"א שהוקשה לו דמשמע בתוספתא דמקואות גבי קספלין (שהביאם רבינו לקמן סימן י"ח) וס' משמע שאם הפללו לגמרי המים המתמלים ממנו נחשבים כמקואות לפסול את המקוה וכדמצינו בהד"א וכן לך נקוב בשוליו וכתבנו ודמצינו להרמז"ד ז"ל שכתב שכל מה שנא מיד אדם למקוה שלא בהתשכח-תו ודמצינו מים ויחד וסבב בהקוה שיה' לו מ' סאה כשר קצתו לחורב פסול ור"ש מכשיר עד שיתכוין ויחלוט והא' חלף בדיו וברכציו ב' לוגין למקוה כיון שהמים יורדים למקוה מתוך ידיו פוסלין המקוה וכיון שכן אף הכל' לא כשופלים תמילא תכלי נקוב למקוה דכיון שיה' נקייבתו תמורת כלי וסופלים ממנו תמילא למקוה כש' על ארבע נקראים גם הידים בשם רבלי : [פ] אבל אדם שזילף בדיוו ט'. כדמצינו אש זרק בחצוי בו וטעמא

מעין

אכל לא חומר שניה: (לז) או מוהל. פירוש במוהל היואל מצית
הכד בתחילת טענית הזיתים והוא כמים (שבת דף קמ"ד) והטעם ביון
ומוהל זה שהם גוף הפרי ויש שם ממש: (לח) אם הוא חסר ימתין.
קשה הא בלוא הכי לריך להמתין בשביל שאין שם ארבעים סאה ומראה
דחתי למעטיו שלא יכשירו על ידי
המשכה כי יש לחוש שמא לא יחזור
למראה הכשר עד שמשך כל כך הרבה
עד שיהיו רובן על ידי המשכה כי
המים הבאים דוחין את מה שהיו כבר
כדלעיל ובסמך יתבאר דרובו ע"י
המשכה פסול משא"כ ע"י גשמים
שיוכל להמתין כמו שיראה עד שיחזור
למראה כשר כ"ל: (למ) היה שאוב
והשיקו. פי' טהרו ע"י השקה שחיבר
אליו מקוה כשר או מעיין: (מ) ימער
חללו פי' שיהא נכבש יחד וקשה
כדי שלא יחסור ממנו כשיהיה נימוח.
כן כתב הרא"ש הביאו ז"ל:
(מא) ושיתמלא לדעת. פירוש
שהמילוי שם יהיה לדעת אכל ח"ל
שיחכוין ליתנם למקוה וכן פירש

נפל לתוכו (מה) יין (לז) או מוהל (פי' המים היואלים מהזיתים
בתחילת טענית הזיתים ויש בהן נחמתי שמן) ושינוי מראיו
סו מבמות שהיה נפסל כיצד יעשה (לח) אם הוא
חסר ימתין לו עד שירדו גשמים ויתמלא ויחזור
מראיו למראה מים ואם יש בו מ' סאה שאינו נפסל
עוד בשאיבה ימלא בכתף ויתן לתוכו עד שיחזור
מראיו למראה המים:
כז מה היו בו מ' סאה ונפל לתוכו יין ונשתנה מראיו
של חציו סו אם (מו) אין בו מראה מים מ' סאה
הרי זה לא יטבול בו:
כז מקוה שנשתנה מראה מימיו מחמת עצמו ולא
נפל בו דבר הרי זה כשר:
כח אין שינוי מראה פוסל אלא במי גשמים
שנעשו מקוה (כ) אבל מעיין אינו נפסל בשינוי
מראה (כמ"ס ורש"א בשער המים) ולא עוד אלא אפילו המקוה שנפסל אם המשיך אליו
מי מעיין המעיין מטהר אותו אפילו לא חזרו למראהו (לשון רש"א ס"ס):
כט [סב] יין נפלו לו שלשה לוגין יין כאילו לא נפל (ומותר לטבול) בין במקום היין בין
במקום המים (למ) היה שאוב (°) והשיקו השיק במקום היין זה וזה לא טיהר
השיק במקום המים מקום המים מטהר מקום היין לא טיהר:
הנה מקוה חסר שנפל שם יין ונשתנה מראהו ונפל שם ג' לוגין מים (מו) שאובין סח חסר פוסלין וכשחזר
סח והשלים המקוה צמים כשרים וחזרה למראה מים כשרה (ז"ל) בשם התוספתא בשם הראב"ד:
ל אין שאיבה פוסלת אלא במים ע"י אכל (מה) השלג והברד והכפור והמלח והמיט
שהוא עב קצת אפי' יש בו רכות שיכולין להריקו מבלי אל בלי אין שאיבה
פוסלת בהן שאם שאב מאלו למקוה החסר לא פסלוהו ע"א (כא) ולא עוד אלא
(מט) אפילו עשה כל המקוה או יי כפור או ברד שהביאו [סג] סח בבלי
ועשה מהן מקוה (כב) כשר:
הנה [סד] וכשמעור שיעור המקוה בשלג (מ) ע"ב (ג) ימער חללו תחילה (ז"ל) בשם הראב"ד והרא"ש וכו"כ הרמב"ם
ואז מותר לטבול בו כמות שהוא (מרדכי ס"פ צמח טומאין בשם ר' שמריה) [סה] ויש מחמירין לטבול בכל אלה עד
שימחו ונעשו מים (שם במרדכי בשם הר"ר שמחה והרא"ש מביאם) ועוד להחמיר לכתחלה (ז"ל) ועיין בה"ח סימן ק"ס:
לא סמ מקוה שאוב (°) ע"ג (נח) שהגלית מטהר משום מים שאובים נימוחו
עד כשר להקוות:
לב יי מקוה שיש בו מ' סאה מים וטימך רך יי שהפרה שוחה ושוחה ממנו אם המים
צפים ע"ג הטימך יכולין לטבול אפילו בטימך אין המים צפים על גבי הטימך אין
טובלין במקום הטימך אבל במים טובלין אפי' אין בו מ' סאה יי אלא ע"י הטימך:
לג יי כל שתחלת ברייתו מן המים כגון יבחושים אדומים ממבילין בו יי וממבילין
בעינו של דג גדול שנימוק שומן עינו בחורו:
לד אין הבלי חשוב לפסול המים שבו משום שאיבה יי אלא אם כן הוא ראוי
לקבל קודם שיקבענו (מא) ע"ה [סו] יי ושיתמלא (נח) לדעת ואז פוסל [סז] בין

מבית הכד שלא מתוך כלים. הראב"ד ורש"י: סו מבמות שהיה.
אע"ג שלא נשתנה למראה יין פסול כיון שנשתנה ממראה מים שהיה
בתחלה. הראב"ד: סו אם אין בו כו'. אכל נשאר בו מ' סאה
מראה מים עובל בלואות מ' סאה שמרתיקן מים: סח אינו פוסלין.
דברי ה"ה כאלו כולו כולו יין וטובל אין
נפסל בג' לוגין מים: סח והשלים
המקוה בו. ודעת הראב"ד דהיין
שנפל בתחלה ג"כ מתערך להשלים
והז"ל כ' שמדברי הרא"ש והרמב"ם
נראה שאינו מתערך וכו"ל דעת הרב:
ע"א אבל השלג בו. דדוקא כשתנו
למקוה בעודו שלג אכל אם נימוח
ונעשה מים קודם שנתנו למקוה הרי
הוא כשאר מים ופוסל המקוה וכן
הוא בג"י ופשוט הוא: ע"א ולא
עוד בו. עיין בג"י שכתב שדעת
כל הפוסקים שמוותר לטבול בשלג אם
יש בו כדי מ' סאה ומסקינן ומ"מ
אין להקל לעשות מעשה באיסורא
דאורייתא נגד ה"ר אליעזר ורבי שמחה
ומיהו לטבול ידיו בשלג לאכול אם
אין לו מים כיון דנטילת ידיה דרבנן
נראה דשפיר יש לסמוך על דברי
ה"ר שמריה כיון דפשוט דברי המשנה
והפוסקים מסייעים ליה וכתב דמ"ס
הרמב"ם אפי' הביא מ' סאה שלג
בתחלה והניחם בעוקא וריסקו שם
הרי זה מקוה שלם וכשר האו וריסקו
ר"ל מעך חללו ע"כ (וכ"כ הב"ח)
שדעת הרמב"ם שמוותר לטבול בשלג
כמות שהוא) ול"ע שבה"ח סי' ק"ס
כ' דר"ל ריסקו עד שנתעשו מים דוקא
וע"כ כתב בש"ע שם סעיף י"ב השלג
והברד והכפור כו' אם ריסקו עד
שנתעשו מים נוטלין מהם וטובלין כו'
והדברים סותרים זה את זה ול"ע
ולענין דינא ל"ע דמ"ס הב"י שדעת
הפוסקים שמוותר ליתא דהא דעת
הראב"ד ורש"י לאסור ומביאים הב"י
והב"ח גם ה"ר ה"ה אומר ומביאים הב"י
והרמב"ם כ"ל ג"כ דאוסר דהא
וריסקו היינו עד שנתעשו מים והיינו
דכתב וריסקו צסיפא ולא כתב כן
ברישא גבי מעלין אלא ס"ל בהראב"ד
ורש"י דלענין אשלומו דוקא משלים
כמות שהוא אכל כולו שלג לא וכו"כ
הרמב"ם פ"ח מהלכות שבת אין
מריסקין את השלג כדי שיזובו מימיו

חידושי רע"ק
(ש"ך סק"ה) דהא דעת הראב"ד ורש"י לאסור. וע"י בעל הנפש להראב"ד דס"ל דאף
כשרם השלג אח"כ ונימוח אינו כשר רק לצורך לרוב מים דכשנפל לא היה עליו שם מים וע"ש
וכ'.

פתחי תשובה
נשתנו אף אולם כו' והתם ודאי לאו לענין איסור והיתר קאמר ודברי התוס' שם אפשר לישבם
וגם אין להביא ראיה מזה מהתוספתא הביא הרא"ש ס"פ דפרי והמג"א סי' ק"ס סק"ז מחמת
שען או ד"ל פסולים ע"ש דהתם דוקא במי חטאת איתמר דהוא חמור יותר דנפסל אפילו
מעיין ואפילו נשתנו מחמת מקומום אכל הכא במקוה הרי אינו נפסל בשנינו מראה אלא אם נפל
לתוכו יין כו' והטעם דכל דבר שאין עושין ממנו מקוה לכתחלה פוסל את המקוה בשנינו מראה
כדאיתא בשבת דף קמ"ד ע"ב וכתב הראב"ד הובא בב"י ובתו"ט פ"ז משנה ג' דמקואות משום
דמיתתו במקוה של שאר משקים ומקוה מים כתיב וזה לא שייך בנשתנו ע"י האור דמי דללקח
ס"ז דאם לא נפל לו דבר ונשתנה מחמת עצמו כשר ויש לענין בכל זה: (ב) אבל מעיין. עיין
(ע"י בשה"ש) משכנות יעקב ס"ס מ"ד שהקה ע"ז: (כא) ולא עוד אלא אפילו. עיין
בשו"ת חולדות יתקן סי' כ"ד במעשה במקוה שנעשה מעל שבהיו שלג. בכלים והשליכו לתוכו
ולא נמוח השלג עד שהביאו י"ח עמ"ר מים רוחצים בכלים שלמים ושפכו לתוכה ועי"ז נימוח
השלג וכתב דלכאורה מקוה כשר הוא דיון דמותר לטבול בשלג הוי כמו שאר מקוה כשר
שם בו מ' סאה שאין מים שאובים פוסלים בו כדלעיל סעיף ט"ו אכן לפ"מ פסק הש"ך כדעת
הפוסקים לאסור טבילה בשלג אם לא נימוחו א"כ הני שלג הוי כמנוחים שם ע"זם ואזכירם
והני מים שאובים שנשפך לשם הוי כמו ג' לוגין מים בתחלה שפוסלין המקוה אפילו הוי אח"כ
מ' סאה כשרים ולכן המקוה הנ"ל פסול [וכ"כ בשו"ת חתם סופר סי' ר' דלאחר שנתמלא
הגומא שלג לא יצוק עליה מים חמין כיון דק"ל שלג שלא הופשר אין טובלין בו מנא המים
חמין השאובים פוסלין המקוה טרם שנפטר מ' סאה שלג אלא יתנו על הגומא טס כדלעיל מלובן
וגחלים הרבה ע"ג עד שיפטר השלג ממילא וזוהי זה אין להחיר בשום אופן ע"ש עוד שמביא
כל השיטות דזה ומסיים מאחר שרוב הפוסקים הגדולים חולקים על הרא"ש ואף יעלה על
הדעת לסמוך באיסור כרת כו' ע"ש עוד בסי' ר"ג מ"ה וע"ש עוד שכתב דה"ר הר"ר
שמריה לא היתר לטבול בשלג שלא נמוח אלא בשלג שנכבשה או שירדו למקוה ממילא שלא
באפי נפשים הוא כו' ע"ש: (כב) כשר. ע"י במג"א סי' ק"ס ס"ה ט"ז מ"ש דזה:

ממש: סא שם משנה ד'
(ומביאם ורש"י ור"ל) (ס"ז)
סב רמב"ם סוף פ"ו מהלכות
מקואות ונלמד מדין הדיו כו
אלה הכלים וזיתיו כשעוף
כ"ה: סג הראב"ד בשפ"ר בעלי
הנפש: סד תוספתא וכתבה
הרא"ש בפרק ו' דמקואות ופי'
הרא"ש דאורייתא דלא שינו
מראיתו: (°) פירוש למקוה
אחרת כדי להכשירו ואינו
עולה לו ההפך אלא אם
השיקו וחזרו אל מקוה המים:
סה משנה ריש פ"ז דמקואות
וכת"ק: סז שם במשנה ה"ד
אנשי יומטא וכו': סז עוד
מדברי רבינו הרא"ש וסו"ב
דלא לומר דעושין מעיין
הכרוך מקוה שלם מהא דסוכה
דף י"ט ע"ב ט"ז הכרוך ויכית
שמתערך למ' סאה ואין טובלין
בו: סח שם מהתוספתא מודה
רבי יהודה שהוא מביא ט"ז
הכרוך וכו' וכו"כ הראב"ד
בשפ"ר בעלי הנפש: סח תוס'
דמקוה והביאה הרא"ש כלל
ל"א סי' ז' בשם התוספתא:
(°) פירוש שנעשה קרת:
ע משמע שם מדברי הרא"ש
דפירושו כשר לטבול בו שהוא
מקוה כשר וכן פי' סמ"ג
ורבינו ירוחם: עא משנה י'
פ"ז דמקואות ודברי תוס':
עב מסקנת הגמרא זכריה דף
כ"ז ע"א וכל הני שיטות
דפליגי תנאי בתנתיין דהא
פליגי דמר סבר בהאי שוטה
ומר סבר בהאי שוטה הרא"ש
שם בפי' המשנה וכו"כ התוס'
בספ"ק דסוכה דף י"ט ע"ב
והרא"ש בסוף דם וכו"כ מדברי
הרמב"ם בפרק ח' מהלכות
מקואות: עג שם מהא דספ"ק
דסוכה שזינתי לטלי:
עד רמב"ם פ"ח מהא דזכריה
שם ובפירוש רש"י שם:
עה שם ומפירוש רש"י שם:
עו כדאיתא ב"ק דף ק"ז ע"א
וכ"כ דף ק"ה ע"ב: עז ממשנה

שו"ת מבי"ט
רעלין סס ק"ס וח' פטמים
ז' אוקיות סס פ' אוקיות שהם
ששה רעלין וח' אוקיות נסיר
ז' דר"ס לכל ז' אוקיות סס
ק"ס דר"ס שהם ג' אוקיות
ו' דר"ס נשאלו ה' אוקיות
פחות י' דר"ס והקריטין סס
ז' לכל רביעית ס"ד לקב
שפ"ד לטאה שהם כ"ד פטמים
י"ו והם כ"ד דר"ס לכל
סאה מ' פטמים כ"ד סס
תק"ס דר"ס י"ט אוקיות
ועשרה דר"ס שהם רעל וס'
אוקיות ו' דר"ס אלא שהם
לא חששו לקריטין כמו שלא
חשש עליהם הרב ז"ל בהקדמת
מנחות שכתב שהרביעית היא
כ"ו דרכומים מנחים וגררר'
לא חששתי להם והם כ"ו

ברבי יוסף
(סעיף כ"ו בשו"ע) מקוה
שנשתנו מראה מימיו פוסלת
עצמו וכו'. כתב מין בדי'
דלא גרע ממנוי כע"ז וכו'
ואפ"י למי חטאת מתמת ע"ז
כשר כמ"ס הרמב"ם פ"ו ופ"ט
דפרה: נשתנו מחמת מקומום
במקוה כשרים. ועמ"ש אני
בענין בספר הקטן דברי יוסף
א"ח סי' ק"ס אות ג' ע"ש:
(סעיף ל' בשו"ע) השלג
והברד וכו'. כתב מהריק"ל
בהנהיגותו לכשיפטר וכן מוכח
מה"י ודאיתא ב"ק. ויש
להרגיש על מין שה"ל לפרש
כאן בשו"ע ולא לטבול. וכבר
עמד על זה הרב כה"ג
בשו"ת מה שהאריך ויש כתב
דמ"ס הרב פרישה דין זה
אכל כדי לזכור אחר אפילו
הופשרו ט"ס הוא וז"ל אם לא
הופשרו ע"ש והיה קרם כמות
דברי תשובת הרב כה"ג
שעמדנו לענין מעשה אמתית
לפי מי שגדול שהוא ק"ס
בפרישה ואחר זמן רב ראיתי
שכוונתי לדברי הרב ז"ל שמה
לבי ויגל:

גליון מהרש"א
(ש"ע סעיף ל') אבל השלג
והברד והכפור והמלח והפי'
שמומא פוסלין פסק דמלא
דזה מ' פורית ואינו מבכיר
ת' ג"ב מ"ח חא"ח סי' נ"ו:
(סעיף ל') כל שתחלת
ברייתו מן המים. ע"י גליון